

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — — — 16 kor.
 Negyedévre — — — 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadadja
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 4.

A féreg.

A tanár-gyűlés utolsó napja nagyfontosságú és kényes kérdést vetett fel-színre.

Walther Béla lőcsei főreáliskolai igazgató értekezett az ifjúság erkölcsi óvásáról. Határozati javaslata szerint a következőképpen lehet megóvni az ifjúságot a korai érzékiség ellen:

1. az igazi, mély vallásosság és erkölcsiség ápolása, mely föladat első sorban a lelkészeket és hitoktatókat illeti meg.
2. a tanítás és figyelmeztetés.
3. az akaraterő nevelése.
4. a jó példák szülők, lelkészek, tanárok részéről.
5. minden rossz példa és az érzékiségre ingerlő eszköz eltávolítása. (Romlott iskolatársak, erkölcsstelen cselédek, pornographikus irodalom, frivol színi előadások, fényképek és képes levelező-lapok, a fiatal lányoknak fényűző és frivol ruházata stb.)
6. Törekedjünk mindkét nembeli ifjúságot minél tovább gyermekies ártatlanságban megtartani és erre nézve minden, még külső eszközöket (ruházat) is fölhasználni.

Ezen az alapon kéri az előadó a küzdelem fölvetését.

Ezekről az óvintézkedésekről, melyekkel az ifjúság vagy helyesebben a gyermekek korai érzékiségét akarják megszüntetni, komoly emberek által, igen komolyan lettek megvitatva s a dolog égető volta

miatt oly meglepő adatokat kellett felhozni, hogy dr. Demkó indítványára az előadónak erkölcsi bátorságáért köszönetet szavazott a gyűlés.

Nagy gondolatok vannak valóban a Walther határozati javaslatában.

Valóban első és legfőbb dolog az ifjúság óvásánál az, a mit az első pontban felsorol, de

Tapasztalatból beszélnek.

Nem vették-e észre igen sokszor a szülők, hogy gyermekük viselete otthon és az iskolában egészen elütő. Sokszor eljönnek panaszkodni a tanárhoz s míg elkecseregy foly ajkukról a sok panasz, a tanár ámulva hallja, hogy egyik legrendesebb és ragaszkodóbb tanítványáról szól az ének. Ilyen esetben bizonyos, hogy a szülő képtelen gyereket nevelni s eme benne levő hiányt előbb majom szeretettel, később tulságos ridegséggel próbálta pótolni. Az ilyen gyereket feltétlenül intézetbe kell adni, mert a jónak alapja meg van benne és csakis az otthoni tekintély hiányát kell pótolni nála.

Vannak ismét gyermekek, kikről mesés dicsénekeket zengenek a szülők, míg az iskolában meg nem felelnek. Ezek elkényeztetett gyermekek, kiket igenis rendbe hoz a hitoktatás és kellő tanári szigor. Ha pedig e miatt a szülők tanbetyárságról panaszkodnak, el kell távolítani az ilyen tanulót a többi közül s feleljenek érte a szülők, Isten, és a haza előtt.

Megjegyezzük azonban, hogy a hitoktató tanítása feltétlenül nyomot hagy ugyan a gyerek lelkében, de ha a többi

tanártól, vagy otthon éretlen viczcseket hall azon erkölcsi szabályokról, melyeket szenteknek tart, akkor természetes, hogy kritikára nem érett s a benyomások iránt ellentállásra még nem képes gyermek azonnal éppen ellenkezőjét fogja tenni a tanult erkölcsi szabályoknak.

Jaj! aztán, ha e mellett az a szokás járja, mely városunkban sem egészen ismeretlen, hogy a gyereket teszik a házi összejövetelek központjává, kinek füle hallatára dicsekesznek a publi, vagy médi »okos« megjegyzéseivel, kritikáival és apró betyárságaival. Így persze a kis publi vagy médi kiállhatatlanul okos lesz, bámulatos kritikákat mer elröppenteni s gondoskodik róla, hogy a következő házi krenczhenre még érdekesebb betyárságokról lehessen referálni.

A harmadik pont is érdekes, az akaraterő nevelése.

Jó szülők! kik térdeitekre veszitek apró gyermekeiteket s boldogan nézitek göndör haját, beszédes ajkát és tiszta szemét, látjátok-e e szemeken keresztül annak lelkét is. Törődtek-e vele? Az a gyermek nem baba, nem játék, hanem ember, ki itt fog élni mint ti, még súlyosabb viszonyok között, mint ti, mert nehezedik az idők járása s ez életre nevelni kell. Szabad-e folyton a gyerek szórakoztatására gondolni, szeszélyeit lesni, helyette gondolkodni, neki folyton igazat adni, mindent a szájába tenni s gondosan óvni minden göröngytől, hogy majd az élet egész terhe egyszerre zuduljon reá?

Vagy más tuzás képpen szabad-e a

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Idegenben.

Írta: Ernest Harry Newfield.

Az 1879. év husvét hetében történt, hogy a Madison avenue levő lakásomról először mentem el a Fleischmann-féle kávéházba.

A gigászi, minden képzelhető fényűzéssel berendezett new-yorki kávéház-paloták között hiába keresné az ember a Fleischmann-féle kávéházat. De aki valaha csak megfordult New-yorkban, mindenki ismeri ezt az óriási cukrászboltot, amelyben soha sincs nyugalom, mert éjjel-nappal dolgoznak, hogy a legelőkelőbb new-yorki házakat ellássák süteménnyel.

A Fleischmann cukrász boltnak mégis van valami vonzóereje, aminővel egy vetélytársa sem dicsekedhetik: nagyon különösek az alkalmazottjai. Fleischmann-tól ered az a szállóige, amely semmiféle gyűjteményben nincs ugyan benne, de azért az egész Newyorkban ismeretes: »Nálam minden pék báró, minden pinczér gróf s minden sütemény-hordó katonatiszt volt«. És ugy is van. Fleischmann ur valószínűleg számaritánus, maga is mint szegény fickó jött át Európából, hogy az Océán tulsó partján vadászszék a szerencsés az allmighty dollár után folytatott hajszája nem keményítette meg a szívét. Még mint milliomos is

ugyanaz maradt, aki szegény vándor-legény korában volt. Az osztrák és a német konzul-ság, sőt minden amerikai német és osztrák tudja, hogy bárki kopogtat is a Fleischmann ház óriási kapuján, mindenkit bebecsájtanak. Mindenre várakozik jó ebéd, egy kenyér s ha szerencsése van: még egy pár dollár is. Aki pedig munkát keresve megy a jó ember elé, annak nincsen szüksége se ajánlólevélre, se bizonyítványokra, se szép ruhára. Akár rongyokban van, akár szalonruhában, akár duzzad az erőtlől és egészségtől, akár pedig megtörte már a sok nélkülözés és az éhség; az öreg Fleischmann emberismerete hamar eligazodik rajta. Nagyon sokan vannak az ő és az új világban, akik nagy kétségbeesésükben testben és lélekben megtörve, — homeand pennyless — az öreg ur segítségével állott talpra.

. . . Én a harmadik emeleten levő readingroomba montem.

— Sir? — fordult hozzám egy pinczér, akinek finom idegzetű keze elárulta, hogy oda át Európában más fajta társaságban szokott forgolódni.

— The continental dailies, coffee, smokes, please, — soroltam el neki, hogy mi kell.

— Yes, Sir, — és elment.

Utánna néztem s láttam, hogy a jobb lábát csak huzza maga után, mindig a bal lábával lép ki, a fejének és egész testének tartása elárulja, hogy tiszt volt.

Csakhamar visszajött az ujságokkal, a kávéval és a szivarokkal.

Az arisztokratikus kezű és katonás járásu pinczérrel gondolkodtam. Gépiesen nyultam a lapokért, s érdeklődés nélkül olvastam el a cikkek nagy betűvel nyomtatott első sorait. Verekedés az osztrák birodalmi tanácsban, az antiszemita uralomra jutása a bécsi község-tanácsban, newyorki állapotok, nagy hajótörés, stb. stb. ejti gondolkozóra az embert. Az egész környezetről elfeledkezve elgondolkodtam, de egyszerre felriasztottak az ábrándjaimból:

— Don't you want cakes, Sir? Nem tet-szik sütemény uram?

A süteményhordó volt. Az arcját nem láthattam, mert egy toronymagasságú sütemény, melyet egy kis táblán vitt, eltakarta a fejét; de a hangja ismerősnek tetszett. Egész a szívemig hatott ez a pár szó. Hazai hangok hallatszóttak ki ebből a pár angol szóból, amelyen érezni lehetett még a bécsi kiejtést is. Végre megláthattam az arcját. Simára beretvált arc, finom, szinte nőies vonások, sötétszőke haj, kék, hűsége szemek. Hol láttam ezeket a szemeket, ezt az arcot, hol hallottam ezt a hangot? Láz-gyorsasággal gondoltam a multakra, — az iskolai esztendőkre, utazásaimra s küzdelmeimre. A hazai, angolországi és amerikai ismerősök közül számtalanul soknak az arcza eszembe-jött, de hiába, erre az emberre nem tudtam emlékezni.

Még mindig ott állott előttem.

gyermeket semmibe venni, vele nem törődni s éreztetni vele, hogy csak teher.

Előbbi esetben nyafogó báb lesz a gyerek, a másodikban durva és önző.

E kettő között fekszik az erős jellemre nevelés útja.

És végre a hatodik pont magyarul annyit tesz, hogy sohase türessék ott gyerekek, ahol a felnőttek szórakoznak és soha se engedjenek gyerekeknek olyan szórakozást, mely csak nagyoknak, sőt azoknak sem való.

Komoly dolgok ezek, s mikor a tanárság e kényes témával foglalkozik, tiszteletet érdemel s ha tenni fog, feltétlen segítséget követelhet a szülők részéről.

Talán e cél érdekében próbálkoznak a fővárosban a tanárok és szülők közös tanácskozásaival is.

Féreg rág a mai szabados erkölcsű társadalomban már a kora ifjak lelken is. Szent munka ez a féreg irtás, mit a tanár-gyűlés oly becsülendő komolysággal meg kezd.

P—y.

A jogbölcelet kérdése az egyetemen.

Mint jó forrásból értesülünk, a jogbölceletnek mint vizsgálati tárgynak a kérdése legközelebb olyan megoldást fog nyerni a vallás-és közokt. miniszteriumban, hogy ezt a régóta vita alatt levő tantárgyat kihagyják az egyetemek második alapvizsgálatának tárgyai közül. Ellenben továbbra is meg fog maradni kötelező tantárgynak, valamint megmarad a tudori szigorlat tárgyai között is. Ennek a rendelkezésnek az indokai eléggé nyilvánvalók és *Wlassics* Gyula kultuszminiszter bizonyosan rég megérett általános kívánságot is teljesít a vitás ügy illetően való eldöntésével. Érdekes, hogy ez az épenességgel nem új keletű kérdés már akkor is megbeszélés tárgya volt, amikor *Wlassics* még Budapesten egyetemi tanszéket foglalt el. Ez alkalommal pedig épen *Wlassics* volt az, aki igen alapos különvéleményben fejtette ki az akkori kultuszminiszter előtt annak szükségét, hogy a jogbölceletet (vagy mint

Mosolygott.

Ez a mosolygás izgatott engem. »Tetszik valami?« kérdeztem tőle.

Még mindig mosolygott. Ismétetem a kérdésemet. Most már elnevette magát; keserű és nagyon bántó volt a nevetése, olyan, mint mikor valaki elszégyenkezve, de mégis daczoskodva önmagát neveti ki.

Minden idegemet megfeszítettem, s lázasan dolgozott az agyam; hiába, — nem bírtam emlékezni erre az emberre. — De — végre — oly gyorsan, mint a vakító fénynyel lesújtó vilám eszembe jutott Krems, — egy hókupac, — én lenn vagyok — a többi fiuk fönn, — engem leszorítanak — dühös vagyok . . . egyszerre csak megmozdul a hókupac, lefutnak róla, — engem eltemet a hó — és valaki letrli az arcomról a havat — és ott állott előttem. —

Mintha megvillamoztak volna, úgy ugrottam föl:

— Hans! Hans! — Te vagy!

A pinczér most már nem nevetett. Nagy könyecseppek gördültek le szeméből az arcára.

Fleischmann vendégei valószínűleg csodálkoztak azon, amit ezután láttak: két férfi egymás karjaiba borult, az egyik szalonruhában, a másik pinczér-frakkban, két testvér, aki ismét egymásra talált oly sok év után, hazájától messze — idegenben!

némely tudósok nevezik: az észjogot vagy természetjogot) kihagyják a vizsgálat tárgyai közül. Az idő *Wlassics* véleménye mellé állt s most már alig van néhány híve ennek a tantárgynak, már t. i. mint vizsgálati tárgynak. — Megjegyzendő még, hogy az új rendelkezéssel egyidejűleg olyan intézkedés is fog történni, amelynél fogva ezt a problematikus tantárgyat azontul az egyetemeken inkább történeti, — tehát a mostaninál jóval pozitívabb alapon fogják előadni.

A belényesi képviselőjelölt.

A szabolczi Kossuth-szobor leleplezése alkalmával június 30-án a belényesi választókerület függetlenségi és 48-as pártjának küldöttsége is tisztelgett Kossuth Ferencznel. A küldöttség tagjai közt több román községi, mintegy 25—30 román ajku választó polgár is volt és a tisztelgés után mekkérték Kossuth Ferenczet, hogy a kerület részére ajánljon alkalmas jelöltet. Kossuth Ferencz a jelen volt Kovács Lajos gyulai pártelnököt ajánlotta és kijelentette a küldöttség előtt, hogy Kovács Lajos érdekében személyesen is le fog menni Belényesre; a küldöttség nyomban felkérte Kovács Lajost, hogy a belényesi függetlenségi és 48-as párt képviselőjelöltségét fogadja el, a mit Kovács Lajos el is fogadott, megígérvén a küldöttségnek, hogy rövid idő alatt meglátogatja a kerületet.

Angol miniszterválság küszöbön.

Londonból jelentik, hogy Edwárd király és a miniszterium egyes tagjai között a transzváli kérdésben lényeges differenciák merültek föl, melyeket eddig nem sikerült kiegyenlíteni. A király különösen azért van fölháborodva, mert a kormány folyton titkolózik és a háboru dolgában nem tárja föl előtte az igazságot. Chamberlain miniszter az utóbbi időben még legbensőbb barátaival szemben sem közlékeny és egy lap ma azt jelenti, hogy nem sokára le fog mondani, amit az is bizonyít, hogy kastélyát, a hová vissza akar vonulni, most hozzák rendbe nagy sietséggel.

Lévay Lajos.

Élénk emlékünkből van még a Lévay Lajos pattogása, ki Ugronra a legsúlyosabb vádat merete dobni s magát úgy meg mosogatta a támadás után, mint egy kis macska, t. i. saját öndicekvése nyilával.

Védekezését hathatósan leszállítja most a »D. H.«

Azt hisszük a többi Ugron vadász is tanulhat belőle.

Az érdekes cikk így beszél:

»Lévay Lajos, a peéri kerület országgyűlési képviselője ezt a szót kiáltotta Ugron Gábor felé:

— Hazaáruló!

Ugron Gábort annyira tiszteli a magyar közvélemény, hogy ilyen hajsza ellen nem szorult védelemre. Nem is szólunk az Ugron-ügyről, megmaradunk Lévay Lajos mellett, aki rászolgált arra, hogy visszatekintsünk az 1896-iki esztendőre.

Lévay Lajos, mikor Ugron a mandátumvételét említette, felszisszent. Es igazán nevésséges módon azzal védekezett, hogy Vikár Istvánt a kuria a mandátum eladás tisztességtelen ügyében fölmentette.

Lévay Lajos elfelejtette hozzátenni »elég-séges bizonyítékok hiányában«. Gavallér emberek előtt ez a fölmentés nem sokat ér.

Tudjuk, hogy az ilyen tisztességtelen ügye-

ket nem szokták a nagy nyilvánosság előtt végezni, épen azért bajos a bizonyítás is. Másrészt az is igaz, hogy sok dolgot egészen bizonyosan tudunk, a mit megbizonyítani nem bírnak annyira, hogy a paragrafusoknak is eleget tegyünk. Ilyenkor lép előtérbe az esküdtszék igazi hivatása.

Epen ilyen Lévay Lajos és Vikár István ügye is.

Egész Győr város és Győrmege teljesen meg van győződve arról, hogy Vikár Istvántól Lévay Lajos részére a peéri mandátumot megvették!

Lehet, hogy Lévay Lajos, mint mondá, a »sajátjából« költött annyit, azt is megengedjük, hogy nem maga tárgyalta Vikárral, hisz neki, mint afféle Amerikából hazavetődött embernek lehet amerikai és törökországi duggazdag nagybácsija.

Hogy az üzlet megkötött, az kétségen felül áll. Vikár Istvánnak Lévay óriási vesztesége dacára 300—400 többsége lett volna; Vikár tehát csakis pénzért követte el a gyalázatos árulást.

Vikár István 1896. október 27-én bejött Győrre; itt Fránek Gábor székesegyházi karnagynál volt éjjeli szálláson. Reggel 5 órakor felkelt és Mayer Lajos dr. győri ügyvéddel Csukási Károly dr. győri kir. közjegyző által hitelesített egy nyilatkozatot, melyet Mayer Lajos dr., ki Lévay Lajosnak bizalmi embere volt a választásnál, kivitt Péerre.

Ez volt a visszalépő nyilatkozat.

Fischer Kálmán, a választás elnöke féltiz órakor hirdette ki a visszalépő nyilatkozatot, a mikor Vikár Istvánnak körülbelül 200, Lévaynak pedig csak 3 szavazata volt.

Vikár István Győről aznap délelőtt a 11 órai gyorsvonattal Budapestre szökött.

A választás napján senki sem hagyja ott a kerületet, ha biztos többsége van. Itt üzlet kötött; Vikár bezsebelte az eladott kerület árát. Lévay Lajosnak az üzletről tudnia kellett; tagadhatja ugyan, mert tagadni mindent lehet; de nem talál a vármegyében egy embert, a ki elhigye neki.

Vikár nyilatkozata nem számít. Az is mutatja bűnös voltát, hogy megszökött Győr Szent-Mártonból.

A Dunántúli Hirlap 1896. nov. 1-én megjelent 92. számában »Eladott választókerület« cím alatt megirtuk Vikár gyalázatos tettét és persze nem nyilatkoztunk róla valami hizelgően.

Vikár István sajtópört indított ellenünk; de a vádlevelet nem adták be, a sajtópört elmaradt.

Jól tudta Vikár István, hogy az esküdtszék felmenő ítélete sokat nyomott volna a kuria előtt, a mi szörnyű kényelmetlen lett volna Lévay Lajosra is. Azért jobbnak látták a pör beszüntetését.

Sajnáljuk. Talán kiderült volna valami és Lévay Lajos nem dobálózhatnék most az országgyűlésen »hazaárulással«.

Lévay Lajos jobban teszi vala, ha hallgat. A peérieket csak egyszer lehetett eladni, mint a marhákat; többé sem sajátjából, sem más pénzén meg nem veszi őket Lévay Lajos.

Végül annak a meggyőződésünknek adunk kifejezést, hogy Széll Kálmán többsége olyan mandátummal, mint Lévay Lajosné, senkit be nem eresztene az országgyűlésre.

Városi közügyek.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

Tegnap délután tartotta rendes havi ülését Nagyvárad város közigazgatási bizottsága.

A főispán távollétében *Rimler* Károly főjegyző elnökölt.

Jelen voltak: Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós kir. tanácsos, Varró Domokos kir. államépítészeti főnök, Mezey Mihály, dr. Hoványi Géza, Dús László városi főügyész, Lázár Márton kir. alügyész, Szokoly Tamás, Mihely Adolf és Lukáts Odón aljegyző.

A felolvasott polgármesteri jelentésből közöljük a következőket:

* **A tanév eredménye a r. kath. iskolákban.** A tanévet befejezték az összes iskolákban. A nagyváradai r. kath. elemi iskolák ezuttal is kiváló eredményt, teljes sikert értek el. **Dencs János** tb. kanonok, esperes-plebános, tankertületi igazgató ennek kifejezést is adott. Az összes nagyváradai róm. kath. hitoktatókat, tanítókat és kántorokat gazdag ebédre hívta vendégszerető asztalához s szép szavakban adott kifejezést teljes megelégedésének a záróvizsgálatokon tapasztalt dicséretes eredmény felett, amelyet csak oly odaadó buzgalommal, szakértelemmel és önzetlen igyekezettel értek el. Ez egyben élénk elismerése a nagyváradai r. kath. elemi iskolák magas színvonalának. — A tanítói kar meleg szeretettel ünnepelte a jeles egyházi és tanügyi férfit, mint szíves házi gazdát.

* **A kártyaveszteség halottja.** Nagy szenzációt keltett tegnap a fővárosban, amikor hire futott, hogy ifjabb Barbás József dr. a Rókus-kórház orvosa megölte magát. A fiatal orvos általánosan kedvelt és szeretett tagja volt a budapesti ur társaságoknak és szörnyű tettének annál megrendítőbb volt a hatása, mert még a halála előtti napon is egészen vidámnak és jókedvűnek látták. Természetesen mindenütt élénken találgatják, hogy mi adhatta kezébe a gyilkos fegyvert olyan váratlanul. Általában nem igen tudták semmi baját és kevés ember látta szomorúnak. A legkülönbözőbb dolgokat emlegették ma öngyilkossága okául. Voltak, akik állították, hogy reménytelen szerelem kergette a halálba, mások viszont egy véleszületett baját emlegették. Egyik híresztelés sem igaz. A szomorú valóság az, hogy a fiatal orvos öngyilkossága előtt való éjszaka harmincezer forintot vesztett a kártyán. A főváros egyik kaszinójában játszott egy kisebb ur társasággal. Estétől hajnalig tartott a játék és az eredménye az volt, hogy Barbás dr. harmincezer forintot vesztett. Barbás dr. kétségbeesetten ment haza és lakásán megírván búcsuzó levelét, reggeltől agyonlőtte magát.

* **A déli harangszó története.** A minden délben felhangzó harangszónak, mely mindanyunkat ájtatos imára hangol, felemlítésre érdemes történelmi háttere van. Nevezetesen, midőn 1456-ban a keresztény hadsereg Hunyadi János és Kapisztrán János vezérlete alatt az Al-Dunánál gyülekezett, hogy a II. Mohamed szultán fővezérlete alatt Belgrád ellen nyomuló török hadseregnek útját állja és a kereszténységet és hazánkat megnédelmezzé, 3-ik Calixtus pápa elrendelte, hogy az egész keresztény világon délben harangozzanak s e harangszóra a nép imára kulcsolja össze kezeit a keresztény fegyverek győzelméért. Az 1456-ik évi július 20-án vívott véres csatában a keresztény csapatok a török hadakat csakugyan tönkrevették. A győzelem hírére a pápa augusztus 6-án vette s ennek folytán meghagyta, hogy ezen örömhír emlékéül a déli harangszó örökönörökké fentartassék.

* **Lopás.** Dr. **Hássy** Lajos panaszt tett a rendőrségnek, hogy ebédlőszobájából tegnap ismeretlen tettes a szekrényen levő ezüst czukortartót és hatvan forint készpénzt elloptott. A rendőrség a tettest nyomozza.

* **Barrikádok a Fő-utcán.** Már megemlékeztünk arról a botrányos állapotról, amely állandó veszélyben tartja már pár hét óta a Fő-utcán kocsi közönséget. A kövezési vállalkozó több helyen egyszerre felszedette a kövezetet, de arról nem gondoskodik sem ő, sem a rendőrség, hogy mihamarabb végezzék az uttest kijávitását s így állandó barrikádok emelkednek a legnagyobb forgalmu helyen. Beláthatatlan szerencsétlenséget okozhatna egy megijedt, vagy megvadult ló a kórákások között. Ha a vállalkozó nem képes elég munkaerővel dolgozni keressenek olyant, aki erre képes.

* **Nehéz étel.** Az önkénytes abteilung egyik tagja, vigyázatlanul olyan ételt evett, amelyet csak 730 nap alatt tud majd megemészteni, mi testvérek között is két évet jelent.

Nem foglalkoznánk e dologgal, mert katonai becsületbeli ítéleteket nyilvánosság elé rángatni, rendesen éppen annak árt, akinek az érdekében történik a szellőztetés, de már a fővárosi lapokba is belejutott s így hozzá kell szólnunk.

Az írják, hogy Váradon egy önkénytes megett egy katonának félre tett palacsintáját, míg az ki ment az őrszobából s ezért a hadbírótság megfosztotta őt a tiszt kiképzés lehetőségétől és két évig tartják szolgálatba.

Hát nem olyan sötét az a palacsinta, mint a milyennek látszik, bár nem is palacsinta volt, hanem szilvalekváros fánk.

Egy freiter félre tett három fánkot ágya feletti polczára, melyet egy önkénytes káplár megevett. Rendes baka tréfa az ilyen, mit csak az tesz súlyossá, hogy önkénytes tette ezt a tulbizalmas tréfát egy bakával, aki, hogy milyen közönséges felfogásu ember volt, kitűnik abból, hogy a bő kárpótlást felajánló önkénytest, valószínűleg a közönséges bakáknál az önkénytesek iránt fenn álló irigység folytán feljelen-tette.

Az ezekből kifolyólag aztán nem a hadbírótság, hanem a becsületbírótság úgy találta, hogy ilyen féle bizalmaskodás egy tiszt aspiráns és egy közbaka között meg nem engedhető s mivel e rosszul sikerült bizalmaskodással eljátszotta tekintélyét a legénység előtt, tehát azoknak tisztjévé nem lehet.

Ez a tényállás, de kielégítő viselet mellett igen szépen szabadsághatják azért azt az önkénytest év végen, kinek becsületére semmi árnyat sem vet a dolog; csakis a tiszt és legénység közti viszony szempontjából esett ily súlyos kifogás alá.

* **Nők szavazati joga Belgiumban.** A belga szociálista és liberális pártok nagyarányu mozgalmat indítottak az általános titkos szavazati jog érdekében. A szociálisták azt is követelik, hogy a nőknek szavazati jog adassék. Érdekes, hogy a szociálisták eme követelését a parlament konzervatív frakciója is támogatja azzal az indokollással, hogy az általános szavazati jogot a parlament legközelebb úgy is megszavazza és ekkor a nők alkalmassak lesznek a redikális elemek ellensúlyozására, minthogy a nők természetből fogva konzervatívok.

* **A féltékenység örültje.** Izgalmas család dráma kavarta föl a csanádmegyei Apátfalva békés lakosságának nyugalalmát. Egyszerű gazdaember csinálta meg ezt a véres drámát, melynek szörnyűsége volt méltán keltett nagy izgalmat. Örült ember tehetett, hogy a legszörnyűbb módon igyekeztek kiirtani a feleségét, tulajdon édesanyját és majdnem elpusztította senkinek sem ártó két ártatlan gyermekét, de azok lelket is terhel a szörnyű eset, kik galád pletykákkal félőrlítették a dühöngő férjet. Az örjöngő embert Furák Mihálynak hívják. Már régebben elveszítette a lelke nyugalalmát, az a bizonyos zöld szemű szörnyeteg kinezta, melyet féltékenységek neveznek. Igaz volt-e, nem volt igaz, de a szomszédok egyre szapulták a Furákné erkölcsét. A pletykából sejített szavak jutottak a férj fülébe, aki vad dühvel fogadkozott:

— Ha igaz lesz, vér fog folyni. Megölök mindenkit.

Egyik másik haragosa, vagy irigye Furáknénak igyekezett bizonyításokat szolgáltatni a férjnek, akinek nőttön-nőtt a dühe. Tegnap az ember izgatottsága már alig ismert határt. És ekkor az egyik szomszéd csak olajat öntött a tüzre, olyan látszólagos bizonyítékot szolgáltatott az asszony hütlensége ellen, mely alkalmas volt arra, hogy a sok izgatottságtól elgyöt-

rött Furák Mihály szenvedélyességét a végsőig korbácsolja. Örület szállta meg a féltékeny embert, rárohant a feleségére és a szó szoros értelmében összeszurkálta. Huszonnyolcz sebet ejtett rajta, aztán leszaggatta ruháit és a vérző sebeket tele szórta sóval, paprikával, hogy annál kinzobbban fájjon, sajogjon. Aztán elfutott az anyjához. Ott találta két kis gyermekét a porban játszadozva. Az örjöngő ember fölvette a két apróságot és a Maros felé akart rohanni hogy beleölje őket. Anyja elébe állott és összetett kézzel sirva könyörgött, hogy irgalmazzon az ártatlanoknak. Furák Mihály eleresztette a két gyermeket s torkon ragadta az anyját.

— Rögtön meghalsz, mert a világra szültél.

Kés villant meg a kezében s mielőtt megakadályozhatták volna az összesereglett emberek, tövig döfte az öreg asszony torkába. Az agg Furákné meghalt. Furák Mihályt elfogták és megkötözték. Furákné életben maradása a gondos ápolás daczára kétséges.

* **Koritovszky és a Park-klub.** Reichsritter Konstantin Mora Koritovszky von Koritowo — ezt a büszke nevet írta az immár halott lengyel kalandor arra a bejelentő levélre, a melylyel esztendővel ezelőtt a Park-klubban tagnak jelentkezett. Akkoriban még nemcsak pénze, de becsülete is volt Koritovszkynak és miután előzőleg 2000 korona fölvételi díjat fizetett, tényleg tagj lett a magyar arisztokrácia első körének, Utóbb azonban — mind tudjuk — leáldozott Koritovszkynak a napja. Egyre-másra följelentették szédelgéseiről a rendőrség és a Park-klub 1898-ban Koritovszkyt kitörölte tagja sorából. Mikor aztán most legutóbb Marosovszky Imre főmérnök és Halász Zsigmond rengeteg adósságaiért fogságba került és sehonnan segélyt nem kaphatott. Szápáry Pál grófhhoz, a Park-klub igazgatójához fordult és levélben arra kérte, hogy adja ki neki azt a kétezer koronát, a mit fölvételi-díj czimén fizetett, mert ezzel a pénzzel esetleg úgy rendezhette volna ügyeit, hogy egyelőre legalább ismét visszanyeri szabadságát. A klub ezt a kérést persze nem teljesítette. Tegnap azonban Koritovszky inasa, a ki tíz esztendeig szinte kutyahűséggel szolgálta gazdáját — kihallgatást kért gróf Szápáry Pálnál és könyezve kérte, hogy temettesse el szerencsétlen véget ért urát, mert — ugy látszik — hogy lengyel hozzátartozói még a halálban sem bocsájtottak meg Koritovszkynak. A nemes lelkű gróf erre rögtön kijelentette, hogy szükség esetén ő temetteti el a Park-klubnak ezt a szerencsétlen véget ért, egykor dús gazdag, de mindvégig könnyelmű tagját.

* **A szabó sztrájk.** A sztrájkoló munkások nem engednek. A munkások hangosan követelték a sztrájk folytatását, a mit a nagygyűlés elfogadott. Az ellenőrző bizottság felszólítására tegnap ismét több műhelyben megszüntették a munkát. A békéltető bizottság pénteken délután újból összeült tanácskozásra és újabb pozíciókkal fogják az ellentétek elsimitását megkísérlni, míg a sztrájkolók szombat délutánra hívták össze legközelebbi nagy gyűlésüket. Vasárnap délutánra a sztrájkolók kirándulást terveznek.

* **Drága ebédek.** A híres párisi Bignon-féle vendéglő egyik volt főpinczére beszéli, hogy Milán király egyszer öt barátjával együtt ebédelt és összesen 1200 frankot fizetett ki. Az ebéd a virágokkal és borralalokkal együtt mintegy 10.000 frankba került. Midőn Londonban az Amphibyon-Klubot megnyitották, egy tizenkét terítékű ebédért 215 font sterlinget, vagyis mintegy 5200 koronát fizettek. Rekordszámba ment az a lakoma is, melyet Gudála József londoni ügyvéd adott ez Amphibyon-Klubban abból az alkalomból, hogy London városának egy kolosszális pörét megnyerte. A lakomán 37

vendég volt jelen, köztük lord Rothschild és több miniszter. A számla 1000 font sterlinget, vagyis több mint 24.000 koronát tett. Ugyanezt az összeget adta ki Astor amerikai millomos miután a walesi herceget látta vendégül 24 más személyiséggel együtt. Ugyancsak az említett főpinczér beszéli, hogy egy amerikai újságírózus Brignonnál minden ebéd alkalmával 1000 frank borralalót adott a főpinczérnek. Az orosz nagyhercegek rendszeren 4—500 frank borralalót adnak, míg az előkelő párisi ember Bignonnál legalább is 100—100 frank borralalót ad minden pinczérnek.

* **A községi bíróság elhelyezése.** Gerő Armin rendőrkapitány előterjesztést tett a városi tanácshoz, hogy helyezze el a rendőrség épületéből a községi bíróságot. Ez a hivatal semmi összeköttetésben sincs a rendőrséggel s most a kihágási bíróságnak szükség van arra a helyiségre is, melyet elfoglal. Még az elhelyezés esetén is szűk lesz a rendőrség helyisége. A tanács még nem foglalkozott e kérdéssel, de bizonyára nagy gondot fog adni az a kérdés, hogy hová helyezze hát el a számított hivatalt, — mert bizony a többi hivatalos helyiségek is túl vannak zsúfolva.

* **Főhercegi sarj gondnokság alatt.** A budapesti törvényszék gondnokság alá helyezte a boldogult Ernő főhercegnek Budapesten élő fiát, Wallburg Ernő báró magánzó. A gondnokság alá helyezés oka — tékozlás. A Budapesti Közlöny hirdetése így szól:

13983 GONDNOKSÁG. 1—1

2365/901. A budapesti királyi törvényszék közhírré teszi, hogy **Wallburg** Ernő báró magánzó budapesti lakos ellen tékozlás miatt a gondnokság saját kérelmére elrendeltetett. Budapest, 1901. évi július hónap 3-án. A budapesti királyi törvényszék.

Wallburg báró, Ernő főherceg fia nem csak regényes multra, hanem regényes származásra is tekinthet vissza. Atyja 1858. április 26-án laibachi lakásán egy katonai káplán előtt egyháziilag, törvényes formák között egybekelt Skubits Laurával, egy előkelő zalamegyei család sarjával, aki később a Wallburg bárónő nevet kapta. Wallburg bárónő korán meghalt, miután Ernő főherceget négy gyermekkel ajándékozta meg, akik közül hárman maradtak életben: egy fiú és két leány. Az egyik leány gyöngye elméjű, a másik egy testőrszázados felesége, — a fiú pedig, Wallburg báró a hadseregbe került, ahonnan Ernő főherceg halála után adósságai miatt kilépett. Ernő főherceg egész vagyonát testvérbátyja, Rainer főherceg örökölte és a morganatikus, de teljesen törvényes házasságból származó gyermekek minden örökségtől elestek. Wallburg Ernő báró évek óta Budapesten lakik az Alkotmány utcában. A fiú időközben hét tagból álló családjával egyetemben a legnagyobb nyomorba jutott s végső kétségbeesésében a királyhoz fordult segítségért. Sikeres közbenjárásra kijelentette őfelsége, hogy hajlandó gondoskodni Wallburg báróról és ennek családjáról smindjárt hatszáz forintot utalványoztatott ki számára, hogy a szerencsétlen ember, akit már az utcára akartak kitenni, lakhérét kifizethesse. Az utóbbi időben sokat szerepelt neje az árverési hirdetések között.

* **Méregkeverő asszonyok.** Megrendítő esetnek jött nyomára a hunyadmegyei csendőrség. Pár hónappal ezelőtt történt, hogy Pajána községben meghalt Dolescu Ábrám tanító, a ki már három év óta nyugdíjban volt, de nyugdíját mind ez ideig nem utalványozta a felsőbb egyházi hatóság. Halála után azonban az özvegy az elmaradt nyugdíj és az esedékes özvegyi nyugdíj címén 450 forintot kapott egy szerre. Ez a pénz roppant nagy összeg egy

falusi tanító özvegye előtt s irigyelték is a többi falubeli tanítók és ezek feleségei. Jelenen nyugdíjazása óta két fiatal tanító került a faluba Hosdu Vaszil és Demsu György; mindketőnek fiatal felesége van, kik legjobban irigyelték Dolescuné 450 forintját. A két asszony abban a hiszemben volt, hogy özvegyiségük esetére ők is hasonló összegeket kapnak. A két asszony, ki különben sem szerette a férjét, elhatározta, hogy elteszik láb alól a férjeiket. Tervük véghezviteléhez a mérget találták legalkalmasabbnak s ennek megszerzésével Barbu Valért, egy odaváló kuruzsló vén asszonyt bízták meg, a ki 5—5 forintért át is szolgáltatotta a gyilkos mérget. Mult hó 26-án előzetes megbeszélés szerint a két tanító-család Demsunéknál jött össze vacsorára, a hol Demsunéknak születésnapját ünnepelték. A vacsorához bort is hoztattak s mikor a két tanító meglehetősen ittas állapotba jutott, az asszonyok az előre megállapított tervszerint mérget keverték a borba s azt a férjeikkel megittatták. Hosduék haza mentek, de a két megmérgezett férj csakhamar kínos görcsöket kapott s reggelre már mind a kettő halott volt. A két tanító hirtelen halála gyanússá válván, a kiküldött körorvos megtiltotta a holttestek eltemetését és értesítette a törvényszéket, a honnan a kiküldött vizsgálóbíró a boncolás után megállapította a mérgezés esetét, minek alapján a két asszonyt letartóztatták, a kik hosszas vallatás után beismerték a gyilkosság elkövetését és elmondták annak indító okát is.

* **A felhőszakadások által okozott károk.** Az egymásután már többször ismétlődött felhőszakadás szerű óriási esőzések Biharmegyében is sok kárt tettek. A Körözsvölgyén tönkre vannak téve az utak, azonkívül még a vasuti töltést is megrongálta némely helyen. A nagyváradi hegyen sok a kár a növényzetben és az utak némely helyen járhatlanokká lettek. A szőlő ugyan elvirágzott már, de a fűrtőkben is sok a kár, a melyet az erős zápor okozott.

* **Fellázadt aratók.** Halálos kimeneteli verekedést rendeztek július 1-én a bács megyei kutas pusztán alkalmazott arató munkások, akik a gazdaság vezetésével megbízott Huszka Béla ispánt agyonverték. A megejtett vizsgálat adatai szerint az eset a következő: Petrovits Bogdán földbirtokos még ezelőtt két hónappal szerződött aratókat Hegyesről. A hatóság előtt kötött szerződés alapján a munkások még a mult hó 26-án megjelentek a pusztán, hogy az aratás megkezdéséhez szükséges előkészületeket tegyék. A szerződés megkötése után egy hónappal nagy jégverés volt a határban s a Petrovics gabonájában is nagy kárt tett, ami arra készítette a munkásokat, hogy Petrovicscsal új egyezsége lépjenek, amit Petrovits el is fogadott s az emberek megkezdtek a munkájukat. Hétfőn kellett volna hozzáfogniok a buzavágáshoz, azonban az ispán előbb más munkát akart velük végeztetni, amiről a szerződésben szó sem volt s csak ha azt elvégzik, kezhetnek a tulajdonképpeni aratáshoz. A munkások vonakodtak ezt a külön munkát díjazás nékül teljesíteni, mire az ispán azzal felelt, hogy addig nem adja ki nekik a szükséges élelmicikkeket. A munkások eleinte szép szóval követelték az élelmicikkek kiadását, de minthogy azt az ispán megtagadta, megrohanták a kamrát, hogy erőszakkal elvegyék a járandóságukat. Az ispán erre fegyvert fogott a munkásokra s a cselédséget is dorongokkal felfegyverkeztetve így akarta a munkásokat elűzni. A munkások azonban megra-

gadták az ispánt, kicsavarták a fegyvert a kezéből, azután dorongokkal nekiestek s addig verték; míg meg nem halt. A cselédség szétfutott a verekedés elől s az egyik béres nyomban értesítette a városban lakó gazdát, aki rendőrökkel jelent meg a szálláson s a gyilkosokat letartóztatta. Az ispán megöletése után a munkások kiűritették a kamrát s mire a csendőrök megérkeztek, már távozni akartak a szállásról. Az agyonvert ispán feleséget és négy apró gyermeket hagyott hátra, kik szemtanúi voltak apjuk agyonverésének.

A közönséghez!

Hetedik évfolyamát futja a Tiszántúl. Hetedik küzdelmes évben vagyunk.

Nehéz, viharos éveket éltünk át eddig s viharos évekre van kilátásunk ezentúl is. A két jelszó, melyet lapunk zászlajára irtunk, megszaporítja ellenségeinket. Egyik jelszavunk: hamisítatlan ősi magyar szellem, mely egy évezreden át idegen népek közt megtartott bennünket nemzetnek és magyarnak. Mikor ma ezt a nemzeti szellemet idegen mázzal akarják bevonni, mikor a magyar nép becsületes, tiszta lelkébe idegenből belopózó hazug jelszavak maszlagát hintegetik, mikor közéletünket szédelő idegen eszmékkel akarják megmetélyezni: akkor nem ismerünk szentebb kötelességet, mint minden erővel, lelkünk egész hevével, tiszta lelkesedéssel küzdeni az ősi, igazi magyar szellem jogaiért.

Ez a küzdelem csak másik je szavunk: a kereszténység jegyében vezethet győzelemre. A magyar nemzeti szellemnek nincs erősebb támasza Krisztus keresztjénél. A mint a magyar czimerben is a négyfolyó az apostoli kettős kereszt felé siet és a hármaz bérc fölött a kereszt ragyog: a haza sem virágozhatik fel másként, mint a nemzetek anyja, a kereszténység védszárnyai alatt.

Ezt az országot magyarnak és kereszténynek alapították, így vettük át apáinktól, így adjuk át unokáinknak.

Ez a mi programunk. A többi, hogy igyekezzünk élénk, szellemes, hírekben jól értesült, minden irányban független, szókimondó lap lenni, ez a többi a két jelszóból következik. S ezeknek a mint eddig megfeleltünk, megfeleltünk ezentúl is.

Ehhez kérjük a magyar olvasóközönség pártfogását.

A »TISZÁNTÚL«

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

REGÉNY-CSARNOK.**A SANDASZEMÜ.**

Írta: Lucien Biart.

Francziából: K-6.

13.

— Méltó lesz az ön Micaelájához, mondta az ügyvéd, mikor megtudta az ültetvényes szándékát.

Valeriano csinos ficzko volt s jól tudott beszélni; tetszenie kellett. De vajjon ért-e a lovakhoz? Don Estevan elhatározta, hogy erről meg fog győződni, mert előtte ez volt az egyetlen elengedhetlen feltétel.

— Megnézte a lovamat? — kérdezte a fiatal embertől.

— Igen és sohasem láttam szebbet.

— Újjon fel rá és próbálja ki a száját.

Valeriano biztos tudatában annak, hogy most vizsgát kell tennie, felpattant Don Estevan lovára s mindenféle nehéz produkciót mutatott be rajta, teljesen megnyerve Don Estevan tetszését. Félig már megnyerte Micaelát.

— Jöjjön el hozzám a tanyára és hozza el kedves fiát is ügyvéd ur.

Másnap az öreg ügyvéd, a ki nem volt lovag, kocsin megérkezett a perlei tanyára, szidva a veszedelmes utat, melyen utaznia kellett s a melyen vissza is kellett térnie. Micaela szépsége elragadta Valerianót s mikor ütött az elutazás órája, már szerelmesnek érezte magát.

— Viszontlátjuk egymást három nap múlva, mondá Don Estevan, kezet fogva vendégeivel, kiket a Salto del Muertóig elkísért.

— Mit gondol, vajjon nem voltam visszatevő Micaela előtt? kérdé Valeriano.

— Megtudjuk három nap múlva.

— Én szeretem őt, folytatta a fiatal ember élénken, engedje meg, hogy már holnap eljőjtek.

— Majd csak három nap múlva, ismétlé az ültetvényes hamiskás mosolylyal.

Azután visszafordította lovát s hazafelé vágatott. Alvarez az erkélyen beszélgetett Micaelával.

— Mit szólna Valerianóhoz? kérdé Don Estevan barátját.

— Szép, mint mindenki, a ki nem kancsal, felelt szomoruan az udvarnag.

— Szeret téged, folytatta az ültetvényes leánya fele fordulva. Feleségül akar venni; mit gondolsz, tudnád őt szeretni?

— Ne felelj! kiáltott Alvarez. Tehát férjhez akarod adni Micaelát, ez az, mit előttünk egy hét óta rejtegetsz? — folytatta barátja felé fordulva. Megérdemeltem volna, hogy engem is beavass a dologba.

— Még semmi sincs elhatározva és nem is fogok határozni a te beleegyezésed nélkül. Bizonyára Micaela is visszautasítana egy oly férjet, a ki neked nem tetszik.

— Nem arról van szó, hogy nekem tetszik-e folytatá Alvarez, hanem hogy boldoggá tudja-e tenni keresztleányomat.

Mielőtt határozott feleletet kérnék tőle, tudtára kell adnunk, hogy férjhez menvén, nekünk örök istenhozzádot kell mondania.

— Nem, szakította félbe az ültetvényes, ne beszélj így, nekünk csak reá kell gondolnunk, nem magunkra. Valeriano szereti őt és holnap Micaela is megmondja nekünk, hogy fogja-e őt szeretni.

Alvarez lehajtá fejét.

— Te okosabbnak s bátrabbnak mutatod magadat mint én, szóló remegő hangon, igazad van, első sorban reá kell gondolnunk. Igazad van kicsikém, te mindenkinek tetszeni fogsz, a ki csak meglát, bírod az Istennek ezen ritka adományát. Ne siess hát a válaszzal, mert az

életed boldogságáról van szó s ebből folyólag a mi boldogságunkról is.

Ezen este, midőn Micaela kissé megindultan szobájába vonult, az álom nem akart szemre szállni. Talán Valerianóra gondolt? — Nem, hanem a gondolat, hogy atyját és keresztatyját az egyedülieket kiket szeretett, el kell hagynia, könnyekkel tölté meg szeméit. Férjhez menni! többször vágyott rá, hogy asszonyságnak szólítsák, hogy gyémánt nyakéket hordhasson, mint több fiatalabb barátnője, kik már férjnél voltak. Hogy ki legyen a férje, azzal keveset törődött, a választást egészen atyjára és keresztatyjára bízta volna. Ha Valeriano, ki e percben aranyos álmokat szőtt magának, tudta volna, mily közönnnyel gondolt rá Micaela, sirt volna.

Másnap, mielőtt lovára ült volna, don Estevan a szokottnál melegebben ölelte magához leányát.

— Igen; de . . .

— Csak egy szót kérdeztem tőled, szóló don Estevan újat leánya ajkaira téve.

Azután lovára kapott s Orizava felé vágatott.

Délután Alvarez keresztleánya mellé ült, ki ama mexicói himzések egyikén dolgozott, melyek finomsága csodálatba ejti az európaiakat. Ugy tett mintha a himzést nézné, valójában azonban a leány arcát vizsgálta, kit a bágyadt halványosság még elragadóbbá tett. A kreol nők házi szokása szerint ezen forró éghajlat alatt, Micaela vállalai fődetlenek voltak, lábain apró rózsaszín papucskok voltak. Serényen dolgozott a kézimunkán s bárki elcsudálkozott volna, ha látja, hogy ama gyorsan mozgó, finom, apró ujjacskák mily erővel tudják a szilajlovat megfékezni.

— Te szomorú vagy, keresztatyám, szóló Micaela hosszú szünet után Alvarezknak.

— Igen, szomorú vagyok, mert gyakran sirni látlak, mert bánt a gondolat, mit atyád a fejébe vett.

— Azt akarod, hogy ne menjek férjhez

— Csak azt akarom, hogy mint Inez, legutóbbi regényünk hőse, tudd előbb, mi az a szerelem.

(Folyt. köv.)

Az angolok kegyetlenkedése.

Az angolok kegyetlenkedéseiről szól ismét az ének.

Londonból jelentik, hogy ott óriási feltűnést kelt a Westminster Gazette egy cikke, a melyben egy nő elmondja, hogy az angolok milyen borzalmas kegyetlenséggel bánnak a fogoly búr asszonyokkal és gyermekekkel. Néhány héttel ezelőtt egy Hobhouse nevű hölgy ugyanerről szolgált leleplezéssel, de az újabb adatok, ha igazak, még fölülmulják Hobhouse leleplezéseit.

Az említett cikk íróndje, aki május végéig Pretóriában tartózkodott és meglátogatta a transzváli táborokat, a hol a fogoly búr asszonyok vannak, a többek között ezeket írja:

— Amikor Pretóriából elutaztam, már nagyon hideg volt s hogy a hidegben mitszenvednek a szerencsétlen foglyok a táborban, az egyszerűen leírhatatlan, bár a tél csak most kezdődik. A halandóság a gyermekek között iszonyu s ha nem történik valami, akkor nemsokára egyáltalában nem lesz gyermek a táborban.

A búr asszonyok és gyermekek egyszerű szalmazsákon fekszenek a földön s a sátrak vászna sem a hideg, sem a szél, sem az eső ellen nem védi meg őket. Csak egy pár búr asszonynak van még elégséges ruhája. A szerencsétleneknek még azt sem engedték meg, hogy ruhanemüket és ágyneműt vigyenek magukkal, hanem a király parancsára mindent elégettek.

Tűziszterük nincsen, a táplálkozás elégtelen és rossz, úgy, hogy a szegény gyermekek a szó szoros értelmében éhen halnak. Ha a

Pretóriában levő külföldi konzulok közbe nem léptek volna, a harczó búrok feleségeinek bűnteléből csak fél porciókat osztottak volna ki. A foglyokat ezenkívül a legkegyetlenebb módon halálra kínozzák a férjeiknek vételi bűneiért.

A Délafrikából kiutasítottak kártérítési igényeinek megvizsgálására kiküldött bizottság egyik ülésén Roberts lord tette meg nyilatkozatait. A Johannesburgban és Pretóriában élete ellen irányult merényletek előadásakor Roberts lord elmondta, hogy a merényletek fölbujtóira rábizonyult a bűnrészesség.

A délafrikai németalföldi vasut hivatalnokai és alkalmazottai ellenségei az angoloknak. Sokat deportáltak közülök. O maga megvizsgálta a deportáltak nagyobb részének ügyét és egy deportációt sem hagyott jóvá anélkül, hogy meg ne győződött volna jogosságáról. Az osztrák és magyar károsultak képviselőjének kérdésére azt válaszolta Roberts, hogy a nemzetiség szempontjából nem tettek különbséget.

TAVIRATOK.**A német császár és az olasz király találkozása.**

Róma, július 4. Az olasz királyi pár szeptember közepén Berlinbe utazik a német császár meglátogatására. Vilmos császár megteszi az előkészületeket az olasz királyi pár ünnepélyes fogadására. Berlinből Pétervárra utazik az olasz király és felesége. (M. T. I.)

Bolla nyugdíjazása.

Zágráb, július 4. (Saját tud. táv.) Bolla tábornok nyugdíjazásának a híre a horvátok között — természetesen — nagy örömet okozott, s a horvát honvéd tiszték körében. A nyugdíjazásának alkalmából a főbb helyőrségeken bankettet rendeztek s a tisztí kaszinó és étkező falairól a tábornok arczkép festményét lestedték.

A szultán harmadik felesége.

Konstantinápoly, jul. 4. A szultán harmadik felesége meghalt. A szultánt nagyon fájdalmasan érinti ez a csapás. (M. T. I.)

Transzvál.

Hága, július 4. Krüger környezetében azt beszélék, hogy Afrikából nemsokára újabb békeküldöttség érkezik, mely azt fogja javasolni Krügernek, hogy külügyekben ismerje el Anglia szuverenitását és akkor ezen az alapon meglehetni indítani a békétárgyalásokat. Különösen Oranje volna hajlandó ilyen alapon békét kötni.

A spanyol tüntetések.

Madrid, jul. 4. A kamara tegnapi ülésén Silvela elítélte a valencziai lakosságot, mert meg akarta akadályozni a szentévi körmenetek megtartását. Havez képviselő azt válaszolta erre, hogy a liberálisok tisztelték a körmeneteket, amíg tisztán vallási természetűek voltak. A klerikálisok azonban ellenségei a szabadságnak. Ezzel az incidens elintéződött. A szentévi körmenetek ügye miatt heves szóváltás támadt a republikánus és karlista képviselők között. A képviselők gyalázó szavakkal illették egymást. Az elnök alig tudta helyreállítani a rendet. (M. T. I.)

Izabella utazása.

Franzensbad, jul. 4. Izabella kir. hercegnő leányaival, Mária Anna és Mária Henriette kir. hercegnőkkel elutazott. (M. T. I.)

A lipcei bank örültje.

Budapest, június 4. (Saj. tud. táv.) A lipcei banknak újabb áldozata van. Góthabol írják, hogy Müllner superintendens, ki a bank bukása által összes vagyonát elvesztette megörült.

Munkások gyűlése.

Páris, július 4. A munkás-szindikátusok szövetsége gyűlést hívott össze a munkástársaság helyiségében. Minthogy a rendőrség az ablakokon kitűzött piros zászlót és egy »Hadat a háborúnak!« feliratú táblának az eltávolítását követelte, verekedésre került a dolog. A munkások bevették az ablakokat, összetörték a padokat és az összetört darabokkal megdobálták a rendőröket. A gyűlés olyan határozati javaslatot fogadott el, melyben tiltakozik a rendőrség eljárása ellen és kijelenti, hogy küzdeni fog a háború ellen. Együttal rokonszenvéről biztosítja a dolgozó osztályokat és kijelenti, hogy testvérül tekint minden embert, akár kínai, akár mandsu vagy búr. Végül felhívja az embereket, hogy a hadüzenetekre általános fegyversztrájkjal feleljenek. Egy másik gyűlésen, a melyen Grebauval községtanácsos beszámoló-beszédet mondott, szintén verekedés volt, a melyben sok ember megsérült. (M. T. I.)

Égő hajó.

Budapest, július 4. (Saj. tud. távir.) Koppenhágáról írják, hogy az Aulborg-nevű dán hajó, a nyílt tengeren Lindjonnirt közelében kigyuladt. A tüzet a naftarakomány okozta. A hajó kapitánya és egy matróz a tengerbe fuladtak.

Nagy vihar Amerikában.

Budapest, július 4. (Saj. tud. táv.) Newyorkból távirják, hogy a nagy hőség után, tegnap Brocklinban oly nagy vihar volt, amilyenre még nem emlékeznek. Egy villám a Szt. Agnes katolikus templomba csapott le, amely teljesen leégett. A kár *egy millió dollár*. A hőség a vihar után ismét a legmagasabb fokra hágott.

A kancellár utazik.

Berlin, július 4. Bülow birodalmi kancellár tegnap este Norderneybe utazott.

Felrobbant torpedó.

Budapest, július 4. (Saj. tud. táv.) Mint Kadischból írják, egy torpedó felrobbant. A robbanás következtében 2 matróz és egy tiszt halálosan, 17 matróz pedig életveszélyesen megsebesült.

• KOZGAZDASAG.

Az idei termés.

Budapest, július 4. (Saját tud. táv.) A földművelésügyi miniszter jelenti a termény kilátásokról, hogy azok az országos átlagban, nem hogy javultak, hanem részben inkább romlottak. A kalászkok a tavalyinál minőségileg és mennyiségileg gyengébbek. Az őszi buzavetés aratása számos vidéken megindult. Az

aratási kilátások különbözők. A szemek egyenlőtlen fejlődése miatt, a rozsa tényleg több kárt okozott, mint pár hét előtt még gondolni lehetett volna. Az üszög okozta kár is elég nagy.

Az őszi és tavaszi buzából ez időszereint 36 millió métermázsa várható, ha kedvezőtlen körülmények többé nem jönnek közbe.

A tavalyinál tehát két millió métermázssával gyöngébb. A rozsa, a tavalyinál kedvezőbb és tizenkét millió métermázsa rozsa várható. Az őszi árpa közepes. A tavaszi árpát, a szárazság és hőség megrontotta. A tengeri azokon a vidékeken, ahol eső esett, megjavult.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határvidék.

	Budapest, július 4.
Buza októberre	8.10
Buza áprilisra	—
Tengeri	5.16
Rozs októberre	6.88
Zab ápr.	6.36
Káposzta, reposs, aug.	—

Értéktőzsde.

	Budapest, július 4.
Osztrák hitel	664.75
Magyar hitel	668.
Allamvasut	655.
Rimamurányi	446.50
Magyar jelzálog	447.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. július 4-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.—
Magyar koronajárdék	98.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.75
Italmérési jog megváltási kötvény	100.20
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	173.—
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	145.—
Osztrák járdék papírban	98.75
Osztrák járdék ezüstben	98.75
Osztrák járdék aranyban	117.60
Osztrák korona járdék	95.75
Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bank részvény	16.60
Magyar hitelbankrészvény	647.—
Osztrák hitelintézet részvény	643.50
Párisi vista	95.05
20 frankos arany (Napoleonőrd)	19.03
Németbirodalmi márka	117.35
London vista	239.50
20 márkás arany	23.46

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Régi anyag,

ugymint

tégla cserép ablakok és ajtók

eladó.

Bővebb értesítést ad a honvéd laktanya építési vállalata.

ELSŐ NAGYVÁRADI MECHANIKAI

Telefon-szám
398.

GÖZMOSÓDA.

Telefon-szám
398.

A legújabb angol és amerikai gépekkel felszerelve **üzemét**

Kolozsvári-utcza 5. sz. gyártelepen megkezdte.

Elvállal minden minőségű fehérnemű, kelengye és függönyök teljes tisztítását (mosva és vasalva.)

A ruhaneműek a vállalat kocsiján hozatnak el és szállítatnak haza. A mosás *vizvezetékli vízzel* történik és a ruha rongálása, a gépek szerkezeténél fogva teljesen ki van zárva, minek meggyőződése céljából a vállalat gyártelepén bárkit szívesen lát.

Vidékről érkező küldeményeket 3 napon belül szállít. — Megrendelések telefon vagy levelező-lap útján történhetnek.

144-3-10

Első nagyváradai mechanikai gőzmosóda.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alatt jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

A
„TISZÁNTÚL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6 >

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papíron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők
a Szent Vincze Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

**Szent László
nyomda részvénytársaság**

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetések, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palackfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.	12. Bevételi } számadás-ívek.
2. Megtértek jegyzéke.	13. Kiadási } számadás-ívek.
3. Hilehagyottak jegyzéke.	14. Adósok jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.	15. Kereszteltek } anyakönyvi kivonata.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.	16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.	17. Meholtak } anyakönyvi kivonata.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.	18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.	19. Iskolai jelentés.
9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri papíron.	20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri papíron.	21. Kereszteltek } anyakönyvi másolata.
11. Meholtak } anyakönyve, diósgyőri papíron.	22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
	23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.